

Bogumiła Warząchowska

"Święty Wawrzyniec patron bibliotekarzy", Teresa Kunikowska, Słupsk 2008 : [recenzja]

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1-2 (30-31), 241-244

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BOGUMIŁA WARZĄCHOWSKA¹

ŚWIĘTY WAWRZYNIEC PATRON BIBLIOTEKARZY /
TERESA KUNIKOWSKA. – SŁUPSK:
STOWARZYSZENIE BIBLIOTEKARZY POLSKICH.
ZARZĄD ODDZIAŁU W SŁUPSKU,
2008. – 24 S. – ISBN 978-83-88783-11-1

Praca Teresy Kunikowskiej „Święty Wawrzyniec patron bibliotekarzy” została wydana przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Zarząd Oddziału w Słupsku w 2008 roku [24 s., ISBN 978-83-88783-11-1].

Publikacja ta w nakładzie dwustu egzemplarzy ukazała się dzięki dotacji Wydziału Kultury i Sportu Urzędu Miejskiego w Słupsku. W opracowaniu tym zaprezentowano postać Św. Wawrzyńca opierając się na rozproszonym w wielu publikacjach materiale źródłowym. Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii oraz spisu rycin zamieszczonych w tekście.

Już ze wstępu można się dowiedzieć, że opiekunem bibliotek i patronem bibliotekarzy jest św. Wawrzyniec, który 10 sierpnia 258 roku poniósł śmierć męczeńską. Najstarsze przekazy źródłowe o św. Wawrzyńcu pochodzą z końca IV i początku V wieku. Niestety z historycznego punktu widzenia o życiu i działalności tego Świętego nie ma zbyt wielu dokumentów. Najwięcej materiałów pochodzi z legend i powielanych przekazów.

Rozdział pierwszy wprowadza w terminologię świętych, błogosławionych i patronów. Od początku chrześcijaństwa święci odgrywali ważną rolę jako pośrednicy między Bogiem a ludźmi. Świętość osoby

¹ Biblioteka Teologiczna Uniwersytet Śląski w Katowicach.

ustanawiana była w procesie kanonizacyjnym. Cześć oddawana świętym wyrażała się poprzez wnoszenie kościołów pod ich wezwaniem, poświęcenie im osobnego dnia w kalendarzu i nadawanie im imion dzieciom, a często i dorosłym podczas chrztu i bierzmowania.

W rozdziale drugim omówiono rozwój chrześcijaństwa w III wieku. Chrześcijaństwo w tym czasie było religią powszechną i rozwijało się w świecie, w którym na różne sposoby czczono rozmaitych bogów. Zyskało ono coraz więcej wyznawców wśród Greków i Rzymian, dlatego ściągało na siebie nienawiść pogan. Zwłaszcza wykształceni Grecy i Rzymianie patrzyli na chrześcijan krytycznie i wrogo. W rozdziale tym przedstawiono również uwarunkowania historyczne cesarstwa rzymskiego oraz stosunek ówczesnie panujących cesarzy do chrześcijan.

Panujący w latach 253-260 cesarz Walerian zasłynął jako władca uprawiający antychrześcijańską politykę. Trudna sytuacja finansowa cesarstwa spowodowana załamaniem wewnętrznym spójności państwa oraz znacznymi wydatkami na wojsko, była początkiem konfiskaty posiadłości chrześcijan, a w dalszej konsekwencji ich prześladowaniem. Cesarz Walerian wydawał edykty, które obejmowały prześladowaniem wszystkie grupy chrześcijan – poczynając od papieża, biskupów i diakonów, poprzez całe rodziny chrześcijańskie, nie wyłączając kobiet i dzieci. Byli oni skazywani na śmierć oraz poddawani wyszukany, okrutnym torturom. Chrześcijanie odważnie i z godnością oddawali życie za wiarę.

Rozdział trzeci przedstawia postać Św. Wawrzyńca diakona i męczennika rzymskiego w świetle pontyfikatu papieża Sykstusa II. Papież niezwykle cenił Wawrzyńca powierzając mu wiele odpowiedzialnych zadań. Wawrzyniec urodził się w 230 roku w zamożnej rodzinie hiszpańskiej. Będąc niezwykle zdolnym młodzieńcem studiował nauki teologiczne i humanistyczne w Saragossie, gdzie poznał przyszłego papieża Sykstusa II. Późniejszy papież był najbardziej cenionym nauczycielem spośród ówczesnych pedagogów, a swoją prawą postawą zyskał dobre relacje z uczniami, m.in. z Wawrzyńcem. Sykstus po objęciu papiestwa wezwał Wawrzyńca, powierzając mu funkcję proto-diakona, administrację dóbr kościelnych oraz opiekę nad ubogimi w Rzymie. W czasie szczególnie nasilonego prześladowania chrześcijan z polecenia cesarza Waleriana aresztowano Sykstusa II, skazując go na śmierć oraz domagając się

konfiskaty dóbr całej wspólnoty chrześcijańskiej. Jednak, tuż przed śmiercią papież zalecił swojemu zaufanemu diakonowi Wawrzyńcowi rozdać wśród biednych pieniądze, kielichy, lichtarze i inne posiadane dobra. Ofiarowanie majątku kościelnego ubogim było potraktowane przez wrogów chrześcijaństwa jako szczególnie zuchwwały czyn Wawrzyńca, za który został wyjątkowo ukarany. Skazany na śmierć był torturowany, biczowany, wyrywano mu członki ze stawów oraz przytwierdzono do żelaznej kraty i przypalano ogniem. Po tak okrutnych męczarniach skonał 10 sierpnia 258 roku.

Bohaterska śmierć Wawrzyńca spowodowała, że został on zaliczony w poczet świętych, a tym samym włączony do kanonu Mszy świętej i Litanii do Wszystkich Świętych.

Św. Wawrzyniec – jego atrybuty to: księga, krata, palma, księgi Ewangelii, sakiewka, zwój.
<http://wroclawice.archidiecezja.wroc.pl/patroni.htm> [odczyt: 1.01.2009].

W rozdziale czwartym omówiono kult św. Wawrzyńca i cześć oddawaną mu przez lata. W ikonografii przedstawiany jest jako młodzienczek z żelazną kratą przy boku, atrybutem swojej męczeńskiej śmierci. Można go również zobaczyć z innymi znakami symbolizującymi jego życie, np. liściem palmowym, mieczem, księgą lub bochenkiem chleba, czy sakiewką z pieniędzmi otrzymanymi od papieża i rozdanyymi ubogim. Szczególnym jego wyróżnikiem jest szafka

biblioteczna z książkami, wewnątrz której znajdują się księgi Ewangelii, a te z kolei od wieków symbolizowały pracę bibliotekarzy.

Kult św. Wawrzyńca znany jest na całym świecie. Jest trzecim patronem Rzymu – po apostołach Piotrze i Pawle. W Europie cieszy się wielką czcią wśród Niemców, a specjalnym kultem darzą go Hiszpanie. W Polsce ku czci Św. Wawrzyńca wystawiono około 170 kościołów oraz utworzono liczne sanktuaria, chętnie odwiedzane przez pielgrzymów. Św. Wawrzyniec zaliczany jest już od średniowiecza do najpopularniejszych postaci hagiograficznych i czczony jako patron wielu zawodów, spośród których szczególnie doceniany i uznawany przez środowisko bibliotekarzy.

W zakończeniu publikacji dokonano podsumowania zasług św. Wawrzyńca, a zwłaszcza doceniono jego męczeńską śmierć opisaną w wielu tekstach teologicznych i księgach liturgicznych. Jest czczony na wschodzie i zachodzie, a przechowywana w Watykanie głowa męczennika, uważana jest za najcenniejszą relikwię świata chrześcijańskiego. O jego życiu, działalności i męczeńskiej śmierci na przestrzeni wieków wypowiadali się wielcy teologowie i chrześcijanie, a bibliotekarze mogą szczyć się wspaniałym patronem.

Pracę ubogaca obszerna bibliografia publikacji zwartych w liczbie 23 pozycje, uzupełniona dwoma artykułami z czasopism i ośmioma dokumentami elektronicznymi.

W opracowanym materiale zamieszczono również pięć rycin, przedstawiające postać św. Wawrzyńca, sceny z życia i męczeńskiej śmierci wraz z atrybutami, papieża Sykstusa II przekazującego opiekę nad skarbami Kościoła oraz Wawrzyńca rozdającego skarby ubogim. Całość zebranego materiału w sposób przystępny i przejrzysty przybliży czytelnikom postać św. Wawrzyńca. Warto zapoznać się z tą lekturą, zwłaszcza że jest to jedyne dotychczas opracowanie, które dokumentuje w całości drogę życia i śmierci patrona bibliotekarzy.